

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто загальнотеоретичні питання сутності та значення організаційної культури як однієї із складових забезпечення успішної та ефективної діяльності сучасних підприємств.

Ключові слова: підприємство, організаційна культура, елементи та функції організаційної культури, типи організаційної культури сучасних підприємств.

Abstract

The general theoretical questions of essence and value of organizational culture as one of components of maintenance of successful and effective activity of modern enterprises are considered.

Key words: enterprise, organizational culture, elements and functions of organizational culture, types of organizational culture of modern enterprises.

Загально визнано, що організаційна культура є однією із основ виробничого, інноваційного, соціального потенціалу будь-якого підприємства. Особливості стосунків між людьми, стійкі правила діяльності підприємства, принципи життя його працівників та норми їх поведінки тощо відносяться до цінностей, норм і орієнтирів, які мають важливе значення для ефективного функціонування будь-якого підприємства.

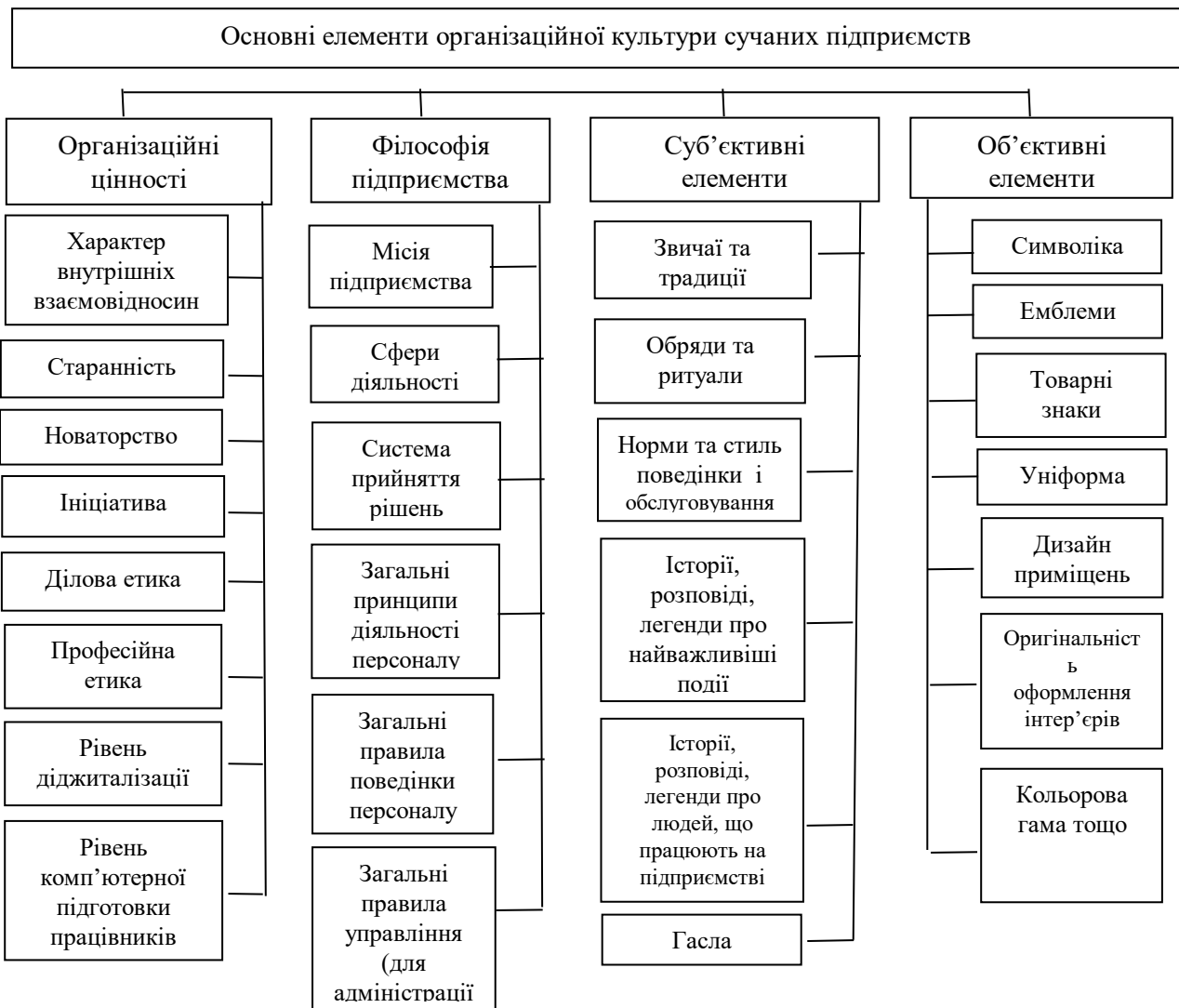
Доведено, що ефективне управління організаційною культурою сприяє максимальному розкриттю творчого потенціалу всіх працівників підприємства і що ефективна діяльність підприємства залежить не тільки від сучасної матеріально-технічної бази та величини наявних фінансових ресурсів, які є в наявності на підприємстві, але і від кваліфікації працівників, морально-психологічного клімату в колективі, цінностних орієнтацій його працівників тощо. Свідомий розвиток організаційної культури забезпечує гармонізацію соціальних і економічних відносин на підприємстві, підвищує його стійкість і конкурентоспроможність [1].

Разом з тим, практика управління організаційною культурою на вітчизняних підприємствах свідчить, що цілеспрямована робота щодо підвищення її рівня ведеться недостатньо активно, і не на всіх підприємствах цьому питанню приділяється належна увага. Саме тому будь-які дослідження, спрямовані на розкриття сутності, змісту і значення організаційної культури, а також підвищення її рівня є актуальними та обґрунтованими.

Під час проведення досліджень було проаналізовано думки різних вчених щодо сутності поняття «організаційна культура» та запропоновано власне тлумачення цього поняття: «Організаційна культура – це складова частина внутрішнього середовища підприємства, яка формується під впливом зовнішнього середовища та певної кадрової політики керівників підприємства, усвідомлено сприймається всіма чи переважною більшістю працівників підприємства і визначає орієнтири їх дій і взаємовідносин між собою та із зовнішнім оточенням (партнерами, конкурентами тощо)».

Було досліджено основні елементи організаційної культури, що є характерними для сучасних підприємств, та складено власну класифікацію цих елементів. Ця класифікація передбачає їх поділ на чотири складові: а) на організаційні цінності; б) елементи, що формують філософію підприємства; в) суб'єктивні та г) об'єктивні елементи (рис. 1). Було також проаналізовано і систематизовано основні функції організаційної культури сучасних підприємств та складено власну класифікацію цих функцій, яка передбачає поділ функцій на такі, що спрямовуються всередину підприємства (охоронні,

регулюючі, освітні, інтегруючі, адаптації, іміджеві тощо), та такі, що спрямовані на зовнішнє середовище (орієнтація на споживача, на партнерів, на конкурентів тощо).

Рисуюнок 1 – Основні елементи організаційної культури сучасного підприємства

Значку увагу було приділено дослідженню основних типів організаційних культур, які існують на сучасних підприємствах. На підставі проведених досліджень було складено класифікацію основних типів організаційних культур та зроблено пояснення змісту цих типів (рис. 2). Наведені на рис. 2 типи організаційних культур являють собою організаційні культури так званого «чистого типу», тобто характеризують певну характерну сторону вияву цієї культури. В реальному житті організаційна культура підприємства є складним симбіозом (тобто вдалим або невдалим поєднанням) наведених вище різних типів культур.

Для того, щоб встановити узагальнений тип організаційної культури, яка є характерною для певного підприємства, потрібно дати відповідь на низку питань, які також можуть бути систематизовані у вигляді так званих ознак. Так, в [2] наводиться такий перелік ознак, за якими можна встановити тип організаційної культури підприємства: це – ставлення до змін; схильність до ризику; ступінь централізації у прийнятті рішень; «відстань» між керівниками та підлеглими; ступінь формалізації та регламентації; співвідношення колективізму та індивідуалізму; характер відносин між працівниками і керівниками підприємства (орієнтація на самостійність чи незалежність, лояльність чи конфронтація тощо); стиль керівництва; джерело влади; принципи оцінювання роботи працівників.

Відомий дослідник організаційної культури Г. Хофштеде [3] визначив п'ять ознак, за якими можна ідентифікувати типи організаційної культури підприємства. Це: а) дистанція влади; б) індивідуалізм чи колективізм; в) ступінь сприйняття невизначеності та прагнення її уникнути; г) орієнтованість на майбутнє; д) рівень мужності, тобто акцентування на досягненні матеріального успіху.

Рисунок 2 – Основні типи організаційної культури сучасного підприємства

В результаті проведених досліджень зроблено висновок, що саме організаційна культура підприємства підкреслює значимість людей, що працюють на цьому підприємстві; визначає [4], як саме підприємство буде вибудовувати свої ділові відносини зі своїми клієнтами, з партнерами, конкурентами тощо; створює умови для кар'єрного зростання власних працівників; сприяє формуванню в колективі певних формальних та неформальних норм і правил поведінки, дотримання яких має забезпечити успішний розвиток цього підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мінчак Н.Д., Слімаковська І.І. Організаційна культура підприємства як складник ефективного управління – Науковий вісник НЛТУ України, 2018, т. 28, №9, с. 61-64.
2. Організаційна культура : [сайт]. Режим доступу [https://pidru4niki.com/81807/management/organizatsiyna_kultura] (Дата звернення 14 березня 2021 р.). Назва з екрана.
3. Типологія орг. культури Г.Хофштеде : [сайт]. Режим доступу : [https://leanoffice.ru/analizculture/tipologiya-organizacionnoj-kultury-4.html] (Дата звернення 18 березня 2021 р.). Назва з екрана.
4. Анализ внутренней среды (рос.) [сайт]. Режим доступу: [https://marketing.wikireading.ru/18019] (Дата звернення 14 березня 2021 р.). Назва з екрана.

Козловський Володимир Олександрович – к.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: V@Vin.UA.

Павлов Володимир Сергійович – студент 2-го курсу магістратури гр. МПОУз-19мз факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: Volodymyrpavloff@gmail.com.

Kozlovskiy Volodymyr Oleksandrovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsya, e-mail: v@vin.ua or Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Pavlov Volodymyr— 2nd year master's degree student gr. MPOUz-19 mz of the Faculty of Management and Information Security of Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: Volodymyrpavloff@gmail.com.